

OPASNOST ISMIJAVANJA S VJEROM

Abdullah b. Abdur-Rahman es-S'ad

Naslov knjige:

OPASNOST
ISMIJAVANJA S VJEROM

Autor knjige:

Šejh Abdullah es-Sa'd

Prijevod:

Amir I. Smajić

Lektor:

Edis Kuko

Dizajn naslovnice:

Edis Smajić

Tematika:

Islamsko vjerovanje

Tiraž:

1000

Medina, 1433 / 2012.
am.ibr.sm@gmail.com

OPASNOST ISMIJAVANJA S VJEROM

Uvaženi šejh i muhaddis

Abdullah b. Abdur-Rahman es-Sa'd

Prijevod:

Amir I. Smajić

U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog!

Zahvala pripada samo Allahu, Jedinom, i salavat i selam donosimo na Njegovog Poslanika, nakon kojeg nema drugih poslanika, na njegovu časnu porodicu, vjerne ashabe i one poslije njih.

Pridavanje pažnje ispravnosti čovjekovog vjerovanja doista je od najbitnijih obaveza svakog muslimana. U tom pogledu obaveza je svakog pojedinca da spozna stvari koje poništavaju i ruše to vjerovanje kako bi se sačuvao od upadanja u njih.

Od stvari koje ruše čovjekovo vjerovanje, u pogledu kojih su nemarni mnogi ljudi u ovom vremenu, jest ismijavanje i izrugivanje (ar. *el-istihza*) Uzvišenom Allahu, Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i islamu. Iz tog je razloga svaki musliman obavezan spoznati propise koji su vezani za ovo djelo kako bi bio na oprezu i kako bi druge upozoravao i opominjao, onoliko koliko je u mogućnosti, i time sačuvao svoju vjeru i sa sebe skinuo odgovornost pred Uzvišenim Allahom.

DEFINICIJA ISMIJAVANJA

Ismijavanje je bilo koji vid omalovažavanja ili izrugivanja Uzvišenom Allahu ili Njegovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ili vjeri, da nas Allah, dželle šanuhu, sačuva toga.

Ebu Hamid El-Gazali, rahimehullah, rekao je: "Izrugivanje je omalovažavanje, potcjenjivanje i pridavanje pažnje manjkavostima na način koji nasmijava druge, bilo da se radi prepričavanjem djela ili govora, pokretom prsta, namigivanjem i sl."[1]

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekao je: "Ako određeni izraz nije ograničen i definiran u jeziku, kao što su definirani Zemlja, nebesa, more, Sunce, Mjesec itd., niti u šerijatu, kao što su definirani namaz, zekat, hadždž, iman, nevjerstvo itd., onda je obaveza da se vratimo u ograničavanju i definiciji tog izraza običajima ljudi, kao kupoprodaja, najam, garancija itd. S toga gledišta obaveza je da se vratimo običajima ljudi u jeziku kad je u pitanju omalovažavanje, grdnja, psovka. Ono što se u običajima ljudi smatra omalovažavanjem, grdnjom, psovkom i sl. smatra se takvim i u šerijatu. Na osnovu spomenutog, sve što bi bilo povodom bilo kakve kaznene norme ili prijekora

[1] *Ihja ulumiddin*, 3/131.

kad bi se reklo nekom drugom mimo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, ulazi u značenje psovanja Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kad bi se njemu reklo i ima isti propis."[2]

"Ako omalovažavanje i psovka nisu jasno i određeno definirani u jeziku, niti u šerijatu, onda se vraća na ono što je uobičajno definirano među ljudima. Ono što se u običaju ljudi smatra omalovažavanjem i psovanjem Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jest ono na što se odnosi govor ashaba i islamskih učenjaka kad govore o propisu onoga koji to radi, a ono što se u običajima ljudi takvim ne smatra ne ulazi u taj propis."[3]

"Ukratko, ono što je kod ljudi poznato kao psovka smatra se psovkom i to se razlikuje shodno stanju, izrazima, običajima, načinu govora i sl. A ono što je nejasno i dvosmisleno ima status njemu sličnog."[4]

[2] *Es-Sarimul-meslul*, str. 131.

[3] Isto, str. 540-541.

[4] Isto, str. 542-543.

DOKAZI DA SU ISMIJAVANJE I IZRUGIVANJE ALLAHU, POSLANIKU I VJERI OD DJELA KOJA POČINIOCA IZVODE IZ ISLAMA

Dokazi koji upućuju da je to od djela koja ruše čovjekov islam dijele se na četiri vrste:

PRVA VRSTA: Ono što je došlo u Allahovoj Plemenitoj knjizi, a to su riječi Uzvišenog: **"A kada bi ih upitao, oni bi sigurno reki: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'A zar da se s Allahom, riječima Njegovim, i Poslanikom Njegovim ismijavate?! Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon što ste bili vjernici.' Ako nekima od vas i oprostimo, druge ćemo kazniti zato što su bili nepokornici."**[5]

Ovaj ajet jasan je i nedvosmislen dokaz da je onaj koji se ismijava s Allahom ili Njegovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, nevjernik u Uzvišenog Allaha.

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekao je: " Kad je ova skupina omalovažila Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tako što su mu pripisali određene manjkavosti i učenjacima od njegovih ashaba i izigravali se onim s čim je došao od objave, Allah je obavijestio da su tim činom postali nevjernici, iako su se samo zabavljali, pa

[5] Prijevod značenja, *Et-Tevbe*, 65-66.

kakav je tek status onoga koji je ozbiljan? Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nad njima nije sproveo šerijatsku kažnu za odmetništvo (tj. ubistvo) zato što mu u to vrijeme još nije bila naređena borba protiv licemjera, nego mu je bilo naređeno da se strpi i ne obazire na njihova uznemiravanja, a također je imao i pravo oprostiti onome ko ga je omalovažio i uznemirio."[6]

I kaže na drugom mjestu: "Govor onih koji kažu da je nevjerstvo, koje je počinila ova skupina nakon vjerovanja, nevjerstvo jezikom i da su prije toga već bili nevjernici u srcima, netačan je i neispravan govor zato što se vjerovanje na jeziku s nevjerstvom u srcu smatra nevjerstvom. Bilo bi nepotrebno reći: **"Doista ste postali nevjernici nakon što ste bili vjernici"**, ako su već bili nevjernici prije toga. A ako kažu da se pod tim misli da su obznanili nevjerstvo nakon obznane vjerovanja, kažemo da to oni nisu uradili javno pred ljudima, nego u užem i zatvorenom krugu istomišljenika. Ono što je ispravno je da su postali licemjeri (munafici) bojeći se da ne bude objavljena sura koja će iznijeti ono što je u njihovim srcima. Ono što je u njihovim srcima ispoljili su ismijavanjem i izrugivanjem i time počinili nevjerstvo i postali nevjernici, nakon vjerovanja, a izraz ne ukazuje da su oni i dalje ostali licemjeri."[7]

[6] Es-Sarimul-meslul, str. 32-33.

[7] *Medžmu'ul-fetava*, 7/272.

Uzvišeni Allah na mnogim je mjestima u Kur'anu spomenuo da je od najvidljivijih osobina nevjernika i licemjera ismijavanje Allaha, dželle šanuhu, Njegovih ajeta, Njegovih poslanika i vjernikâ i da je to djelo uzrok njihove patnje.

AJETI KOJI UPUĆUJU NA NJIHOVO IZRUGIVANJE POSLANICIMA

"I poslanicima su se i prije tebe rugali, pa je one koji su im se rugali stiglo baš ono čemu su se rugali."[8]

"Kada te vide nevjernici, samo ti se rugaju: 'Je li to onaj koji vaše bogove huli?' A oni sami ne vjeruju kada se spomene Milostivi."[9]

"Kad te vide, rugaju ti se: 'Je li ovo onaj koga je Allah kao poslanika poslao?'"[10]

"I prije tebe se poslanicima rugalo, pa sam Ja onima koji nisu vjerovali vremena ostavljao i poslije sam ih kažnjavao, a kakva je samo bila kazna Moja!"[11]

[8] Prijevod značenja, *El-En'am*, 10.

[9] Prijevod značenja, *El-Enbija*, 36.

[10] Prijevod značenja, *El-Furkan*, 41.

[11] Prijevod značenja, *Er-Ra'd*, 32.

AJETI KOJI UPUĆUJU NA NJIHOVO IZRUGIVANJE ALLAHOVIM AJETIMA

"I ne uzimajte Allahove ajete za izrugivanje!"[12]

"Njima će kazna džehennem biti zato što su nevjernici bili i što su se ajetima Mojim i poslanicima Mojim rugali."[13]

"Ima ljudi koji kupuju priče za razonodu, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahova puta odvodili i da bi ga predmetom za ismijavanje uzimali. Njih čeka sramna kazna. Kad se nekom od njih ajeti Naši kazuju, on oholo glavu okreće, kao da ih nije ni čuo, kao da je gluh – zato mu navijesti patnju nesnosnu."[14]

"Teško svakom lašcu, velikom grešniku! On čuje Allahove riječi kad mu se kazuju, pa opet ostaje ohol kao da ih čuo nije; njemu patnju neizdrživu navijesti. A kad sazna za neke Naše ajete, on im se ruga. Takve čeka ponižavajuća patnja. Pred njima je Džehennem i ni od kakve im koristi neće biti ono što su stekli, ni kumiri koje su, pored Allaha, prihvatili, njih čeka muka golema. Ovaj

[12] Prijevod značenja, *El-Bekare*, 231.

[13] Prijevod značenja, *El-Kehf*, 106.

[14] Prijevod značenja, *Lukman*, 6-7.

Kur'an je prava uputa, a one koji ne vjeruju u dokaze Gospodara svoga čeka patnja nesnosna."[15]

"A onima koji nisu vjerovali: 'Zar vam ajeti Moji nisu kazivani, ali vi ste se oholili i narod nevjernički postali. Kad se govorilo: 'Allahovo obećanje je, zaista, istina, i u Čas oživljenja nema nimalo sumnje' – vi ste govorili: 'Mi ne znamo šta je Čas oživljenja, mi samo sumnjamo, mi nismo uvjereni', i ukazat će im se gnusna djela njihova i sa svih strana okružit će ih ono čemu su se rugali i reći će se: 'Danas ćemo mi vas zaboraviti kao što ste vi zaboravili da ćete ovaj vaš Dan doživjeti, vatra će vam prebivalište biti i niko vam neće moći pomoći zato što ste se Allahovim riječima rugali i što vas je život na Zemlji bio obmanuo.' Od toga Dana iz Džehennema ih niko neće izvući niti će se od njih tražiti da odobrovolje Allaha."[16]

"Mi šaljemo poslanike samo zato da donose radosne vijesti i da opominju. A nevjernici se raspravljaju, služeći se neistinama, da bi time opovrgli Istinu, i rugaju se ajetima Mojim i Mojim opomenama."[17]

[15] Prijevod značenja, *El-Džasije*, 7-11.

[16] Prijevod značenja, *El-Džasije*, 31-35.

[17] Prijevod značenja, *El-Kehf*, 56.

AJETI KOJI UPUĆUJU NA NJIHOVO IZRUGIVANJE VJERI

"O vjernici, ne prijateljujte s onima koji vjeru vašu za podsmijeh i zabavu uzimaju, bili to oni kojima je data Knjiga prije vas ili bili mnogobošci."[18]

"I kad pozivate na molitvu, to za podsmijeh i zabavu uzimaju, zato što su oni ljudi koji ne shvataju."[19]

AJETI KOJI UPUĆUJU NA NJIHOVO IZRUGIVANJE VJERNICIMA

"Grešnici se smiju onima koji vjeruju; kada pored njih prolaze, jedni drugima namiguju, a kad se porodicama svojim vraćaju, šale zbijajući vraćaju se; kad ih vide, onda govore: 'Ovi su, doista, zalutali!' – a oni nisu poslani da motre na njih. Danas će se oni koji su vjerovali nevjernicima podsmijavati..."[20]

"Kada susretnu one koji vjeruju, govore: 'Vjerujemo!' – a čim ostanu nasamo sa šejtanima svojim, govore: 'Mi smo s vama, mi se samo rugamo.' Allah se njima izruguje i

[18] Prijevod značenja, *El-Ma'ide*, 57.

[19] Prijevod značenja, *El-Ma'ide*, 58.

[20] Prijevod značenja, *El-Mutaffifin*, 29-34.

podržava ih da u svom nevjerstvu lutaju. Umjesto pravim, oni su krenuli krivim putem; njihova trgovina nije im donijela nikakvu dobit i oni ne znaju šta rade."[21]

ISMIJAVANJE I IZRUGIVANJE OSOBINA JE SLJEDBENIKA PAGANSTVA (DŽAHILIJETA)

Allah, Uzvišeni, obavijestio nas je o onome što se zbilo između Musaa, alejhisselam, i njegovog naroda, pa kaže: **"A kad je Musa rekao narodu svome: 'Allah vam naređuje da zakoljete kravu', oni upitaše: 'Zbijaš li ti to s nama šalu?' – 'Ne dao mi Allah da budem neznalica!' – reče on."[22]**

Ismijavanje Allahovih naredbi osobina je sljedbenika paganstva (džahilijeta), a oni su nevjernici, kao što smo vidjeli u prethodnim ajetima, udaljeni od znanja o Allahu, dželle šanuhu, Njegovim ajetima i poslanicima. Na osnovu toga je i onaj koji se ismijava s Allahovom, dželle šanuhu, vjerom i propisima isti kao i oni. Propis spram njega je kao i propis spram njih.

Allah, dželle šanuhu, rekao je: **"On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u**

[21] Prijevod značenja, *El-Bekare*, 14-16.

[22] Prijevod značenja, *El-Bekare*, 67.

drugi razgovor, inače, bit ćete kao i oni. Allah će sigurno zajedno sastaviti u Džehennemu licemjere i nevjernike."[23]

DRUGA VRSTA: Ono što iz sunneta Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, upućuje da je izrugivanje od djela koja ruše čovjekovo vjerovanje jeste predaja koju su zabilježili Ibn-Džerir (14/333) i Ibn Ebi-Hatim (7/1829) putem Hišama b. Sa'da, od Zejda b. Eslema, a on od Abdullaha b. Omera, radijallahu anhuma, da je rekao:

"Neki čovjek je, na jednom od skupova prilikom pohoda na Tebuk, rekao: 'Doista nisam vidio da je neko sličan ovim našim karijama (učenjacima). Nisam vidio pohlepnijih trbuha, lažljivijih jezika i većih kukavica prilikom susreta s neprijateljem od njih.'

Jedan od prisutnih odgovorio mu je: 'Slagao si! Doista si ti munafik (licemjer)! Obavijestit ću o ovome Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!'"

Ta vijest je doprla do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ujedno je i spuštena objava.

Kaže Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma: Vidio sam onog ko je to rekao kako, obješen za uzdu deve Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a kamenice mu prave rane po nogama, govori: 'O, Allahov Poslaniče! Doista smo

[23] Prijevod značenja, *En-Nisa*, 140.

mi samo razgovarali i zabavljali se!', a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne odgovara mu na to osim: **"A zar da se s Allahom, riječima Njegovim i Poslanikom Njegovim ismijavate?..."**[24]

Lanac prenosilaca ove predaje je hasen (dobar). Hišam b. Sa'd nije slab ravija, pogotovo kad prenosi od Zejda b. Eslema, a po pitanju Zejda b. Eslema razilaze se hadiski kritičari da li je slušao hadise od Ibn-Omera ili ne. Ispravno je da slušao hadise od njega jer je u nekoliko hadisa jasno spomenuo da je direktno čuo ono što prenosi.

Ono što pojačava ispravnost ove predaje je predaja koju su naveli Ibn-Džerir (14/334) i Ibn Ebi-Hatim (6/1830) putem Jezida b. Zurej'a, on od Se'ida, a on od Katade, rahimehullah, koji kaže da je povod objave riječi Uzvišenog: **"A kad bi ih upitao, oni bi sigurno reki: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.' Reci: 'A zar da se s Allahom, riječima Njegovim i Poslanikom Njegovim ismijavate?!'"** bio kad je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vršio pohod na Tebuk. Skupina munafika, koji su bili ispred njega, rekli su, a da on ne čuje: "Zar misli ovaj čovjek da će osvojiti dvorce i zidine Šama? Kamo sreće, kamo sreće!" Pa je Uzvišeni Allah obavijestio Svoga Poslanika o tome, a on je odmah rekao: **"Dovedite pred mene tu skupinu!"** Kad su bili dovedeni, rekao im je: **"Zar niste rekli to i to? Zar niste rekli tako i tako?"** Odgovorili su: "Doista smo samo razgovarali i zabavljali se!" Pa je Allah, Uzvišeni, o njima objavio ono što slušate u Kur'anu.

[24] Prijevod značenja, *Et-Tevbe*, 65.

Ovu predaju bilježi Ibn-Džerir (14/334), također i putem Muhammeda b. Sevra, on od Ma'mera, a on od Katade sa sličnim tekstom.

Također, prenosi Ibn-Džerir (14/335) putem Ebu Mi'šerama, on od Muhammeda b. Ka'ba el-Kuredija i drugih da su reki: "Rekao je čovjek od munafika: 'Ne vidim da su ove naše karije (učenjaci) ništa drugo osim najpohlepnijih trbuha i najlažljivijih jezika među nama, a i nisam vidio većih kukavica među nama od njih!' Pa je to došlo do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Kad je taj munafik stigao do Allahvog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, on je već krenuo i uzjahao devu, pa je rekao: 'O, Allahov Poslaniče! Doista smo samo razgovarali i zabavljali se!' A on mu je, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: **"A zar da se s Allahom, riječima Njegovim i Poslanikom Njegovim ismijavate?!"**, pa do riječi: **"zato što su bili nepokornici"**, a njegove noge su poblijedjele od vrućine kamenica idući za Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, okačen za uzdu njegove deve."

Ove i druge predaje pojačavaju prethodno spomenutu predaju od Ibn-Omera, radijallahu anhuma.

TREĆA VRSTA: Svi islamski učenjaci jednoglasno kažu da je onaj koji se ismijava i izruguje nečemu od vjere počinio teški grijeh koji ga izvodi iz vjere.

Taj konsenzus prenosi nekolicina islamskih učenjaka, od kojih su Ebu-Bekr b. El-'Arebi i šejh Sulejman b. Abdullah b. Muhammed b. Abdul-Vehhab, da im se svima Allah smiluje.

Ebu Bekr b. El-'Arebi, rahimehullah, rekao je: "Ono što su rekli ovi, bilo da su u tome bili ozbiljni ili da su se šalili, nevjerstvo je jer onaj ko u šali čini djela nevjerstva čini pravo nevjerstvo i po tome se niko od ummeta ne razilazi jer je doista ozbiljnost brat istine i znanja, a šala brat neistine i neznanja."[25]

Šejh Sulejman b. Abdullah, rahimehullah, rekao je: "Poglavlje o onome ko se ismijava s nečim u čemu se spominje Allah ili s Kur'anom ili s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, tj. o tome da je takav postao nevjernik tim činom, omalovažavajući Allahovu božanstvenost i poslanicu, a to je djelo koje dokida tevhid zato što su islamski učenjaci složni na nevjerstvu onoga koji uradi nešto od toga. Onaj ko se izruguje Allahu ili Njegovoj knjizi ili Njegovom Poslaniku ili Njegovoj vjeri počinio je nevjerstvo po jednoglasnom mišljenju svih islamskih

[25] *Ahkamul-Kur'an*, 2/542.

učenjaka, pa makar se šalio i ne želio se u stvarnosti ismijavati."[26]

Ebu-Abdullah Muhammed b. Suhnun, rahimehullah, rekao je: "Islamski učenjaci složni su da je onaj koji vrijeđa i omalovažava Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nevjernik i čeka ga Allahova kazna. Njegov propis kod ummeta je da bude ubijen, a onaj ko sumnja u njegovo nevjerstvo i sam je nevjernik." Ovaj citat prenio je El-Kadi Ijjad u "Šifa'u"[27]

Ijjad je, također, rekao: "Znaj, Allah nam svima bio na pomoći, da svako vrijeđanje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili omalovažavanje, bilo da se radi o njemu ili njegovom porijeklu ili njegovoj vjeri ili nekoj od njegovih osobina ili udara na njegovu čast ili ga se poredi s nekim ili nečim, s ciljem omalovažavanja – sve od prethodnog smatra se psovkom i vrijeđanjem i ima isti status, a to je da bude ubijen. Također, ko god ga proklinje ili dovi protiv njega ili mu zaželi nešto loše ili mu pripiše ono što ne dolikuje njegovom položaju, s ciljem kuđenja, ili se izigrava njegovom čašću ružnim i pogrdnim riječima ili ga nastoji osramotiti spomenom nekih od iskušenja i nedaća kojima je bio iskušan ili omalovažava njegov stepen spominjući neke od postupaka i osobina koje su bile pri njemu, a koje

[26] *Tejsirul-Azizil-Hamid*, str. 553.

[27] 2/934-935.

su normalne ljudske osobine, sve ovo ima isti propis po jednoglasnom mišljenju islamskih učenjaka i imama od vremena ashaba, radijallahu anhum, i svih poslije njih."[28]

I kaže: "Znaj da je onaj koji omalovaži Kur'an ili mushaf ili nešto od toga ili ga opsuje ili porekne, čak jedan harf ili ajet, ili ga ne smatra istinom ili, pak, nešto od njega ili zanegira nešto od propisa i obavijesti spomenutih u njemu ili svjesno ustvrdi ono što on negira ili čak posumnja u istinitost nečega od toga, nevjernik po konsenzusu svih islamskih učenjaka. Uzvišeni Allah rekao je: **"...laž mu je strana, s bilo koje strane, on je Objava od Mudroga i hvale dostojnoga."**[29]"[30]

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekao je: "Poglavlje o onome koji opsuje Uzvišenog Allaha. Ako je musliman, obaveza je nad njim sprovesti smrtnu kaznu po konsenzusu svih učenjaka zato što je tim činom postao nevjernik i otpadnik od islama. Štaviše, gori je i od onoga ko je u osnovi nevjernik jer takav veliča Gospodara i smatra da vjera koju zastupa biva neispravna činom ismijavanja Allaha i zato Ga ne psuje."[31]

---

[28] *Eš-Šifa*, 2/932.

[29] Prijevod značenja, *Fussilet*, 42.

[30] *Eš-Šifa*, 2/1101.

[31] *Sarimul-meslul*, str. 546

ČETVRTA VRSTA: Onaj koji sjedi s onima koji se ismijavaju i izruguju Allahovim ajetima, ne negira im taj čin i ne napusti ih u tom trenutku, a to je u mogućnosti, ima isti status kao i oni koji se ismijavaju, kao što je prethodilo u ajetu. Pa kakvo je onda stanje onih koji se ismijavaju? O ovome će, uz Allahovo dopuštenje, biti detaljnijeg govora naknadno.

Poznato je da se oni koji su se ismijavali u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nisu svi ismijavali, negu su dvojica govorila, a treći je šutio, ali im se nije u tome suprotstavio niti je napustio skup i tako je poprimio isti propis. Plemeniti ajet, koji je objavljen o tome, presudio je da su svi počinili nevjerstvo. Uzvišeni Allah rekao je: **"Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon što ste bili vjernici."** Zatim je Uzvišeni rekao: **"Ako nekima od vas i oprostimo, druge ćemo kazniti..."**[32], želeći ukazati na ovog trećeg koji se pokajao iskrenim pokajanjem koje ga je spasilo kazne.

Kurtubi, rahimehullah, rekao je: "Uzvišeni je rekao: **'...i ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor'**, tj. drugi razgovor mimo nevjerstva jer **'... inače, bit ćete kao i oni'**, što upućuje na obaveznost izbjegavanja i klonjenja griješnika kada to javno ispoljavaju jer onaj koji ih ne izbjegava time iskazuje zadovoljstvo njihovim djelima,

---

[32] Prijevod značenja, *Et-Tevbe*, 66.

a zadovoljstvo nevjerstvom je nevjerstvo, kao što kaže Uzvišeni: '**... inače, bit ćete kao i oni**'."[33]

Svako ko boravi na mjestu gdje ljudi čine nepokornost Allahu i to im ne negira snosi isti grijeh kao i oni koji ga čine. Zbog toga mu je obaveza da im negira ako grešno govore ili rade, a ako to nije u stanju, obaveza mu je da ih napusti kako ne bi bio od onih koji su spomenuti u ovom ajetu.

Prenosi se od Omera b. Abdul-Aziza, rahimehullah, da je priveo skupinu koja se opijala alkoholom, pa mu je bilo rečeno da je jedan od njih postač. On ga je nagrdio i proučio mu ovaj ajet: "**...inače, bit ćete kao i oni**", tj. da je zadovoljstvo grijehom samo po sebi grijeh i zato je ista kazna i za onog koji radi grijeh i za onog ko je grijehom zadovoljan, kako bi zajedno bili upropašteni.

Sličnost griješnika s onim ko je grijehom zadovoljan nije u svim svojstvima, ali vanjska uporedba među njima upućuje, bez sumnje, da su neminovno isti. Zato se kaže: "Svako ko je s nekim blizak za njim se i povodi."

Iz prethodno spomenutog vidjeli smo da je obaveza izbjegavati griješnike, kao što smo pojasnili, pa ako je tako s običnim griješnicima, onda je izbjegavanje novotara i onih koji se povode za strastima još preče.

---

[33] *Džami'u ahkamil-Kur'an*, 5/418.

Kelbi kaže da je ajet "**...i ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor...**" derogiran ajetom "**A oni koji se boje Allaha neće za njih račun polagati...**"[34] Ali velika većina komentatora Kur'ana kaže da je propis ajeta i dalje važeći.

Prenosi Ibn-Džerir od Dahhaka, rahimehullah, da je rekao: "U značenje ovog ajeta ulazi svaki novotar koji uvodi u vjeru ono što nije od nje, do Sudnjega dana."

Mnogi od kršćana, židova i drugih nevjernika, iako su nevjernici i u jasnoj zabludi, ne dopuštaju sebi da se ismijavaju s Allahom, koji je daleko i uzvišen od onoga što Mu pripisuju. Ovaj grijeh neće učiniti osim onaj ko je dostigao krajnje granice u nevjerstvu. Zato možemo naći mnoge koji se pripisuju islamu, a ne klanjaju niti daju zekat niti poste, niti obavljaju hadždž, ali, i pored navedenog, krajnje se suzdržavaju od izrugivanja Allahu ili Njegovim ajetima ili Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Takvo nešto ne rade osim oni koji su dostigli vrhunac u nevjerstvu i zabludi, kao što smo spomenuli, tako da je svako ko se ismijava s Allahom, dželle šanuhu, ili Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem ili nečim od vjere time postao nevjernik, da nas Uzvišeni Allah sačuva toga.

Šejhul-islam Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekao je: "Što se tiče psovke, to je javno ispoljavanje manjkavosti i

---

[34] Prijevod značenja, *El-En'am*, 68.

omalovažavanja Uzvišenog Allaha. Takav skrnavi Njegovu svetost činom kojim je i sam svjestan da Ga omalovažava, vrijeđa i Njemu se izruguje. Sam je svjestan da je rekao ogromnu stvar. Samo što se nisu nebesa i Zemlja raspolovili, a planine u prašinu pretvorile. Svjestan je da je taj čin najveći vid nevjerstva."[35]

[35] *Es-Sarimul-meslul*, str. 551.

VRSTE I STANJA ONIH KOJI SE ISMIJAVAJU

Onaj ko se ismijava s Allahom ili Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ili islamom može biti u tri stanja. Svako od tih stanja ima svoj propis.

PRVO STANJE: Da je uvjeren u to ismijavanje i izrugivanje i da potvrđuje njegovu ispravnost, a uvjerenjem se smatra svaka odluka u srcu na određeni postupak.

DRUGO STANJE: Da to ismijavanje bude ciljano, ali bez uvjerenja u srcu.

Prethodno je spomenuta predaja od Ibn-Omera, radijallahu anhuma, o čovjeku koji je bio na jednom od skupova i rekao: "Doista nisam vidio da je neko sličan ovim našim karijama (učenjacima). Nisam vidio pohlepnijih trbuha, lažljivijih jezika i većih kukavica prilikom susreta s neprijateljem od njih." Pa mu je jedan od prisutnih na to odgovorio: "Slagao si! Doista si ti munafik (licemjer)! Obavijestit ću o ovome Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem!" Ta vijest doprla je do Allahovog Posalanika, sallallahu alejhi ve sellem, a ujedno je i spuštena objava. Kaže Abdullah b. Omer, radijallahu anhuma: "Vidio sam onog ko je to rekao kako, obješen za uzdu deve Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a kamenice mu prave rane po nogama, govori: 'O, Allahov

Poslaniče! Doista smo mi samo razgovarali i zabavljali se', a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne odgovara mu na to osim: **"A zar da se s Allahom, riječima Njegovim i Poslanikom Njegovim ismijavate?!"**

U spomenutom ajetu spušten je propis da su ovi nevjernici. Ako su oni koji su se u ovom događaju ismijavali bili uvjereni u ono što su rekli, onda je to ismijavanje s uvjerenjem (tj. prvo stanje), ali ćemo pojasniti da oni nisu bili uvjereni u ono što su rekli. Ako taj njihov govor nije bio s uvjerenjem da su Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i oni koji su ciljani s njim doista bili takvih osobina, nego su to rekli iz šale, bez ikakvih drugih primjesa, onda je taj govor vid laži i izrugivanja.

I to je ono što se doista desilo s ovom skupinom. Ismijavali su se i lagali iz šale.[36] Allah, Uzvišeni, radi toga kaže: **"A kad bi ih upitao, oni bi sigurno reki: 'Mi smo samo razgovarali i zabavljali se.'"** Oni su se imali namjeru ismijavati, ali nisu bili uvjereni u ono što su govorili.

Propis onog koji se namjerno ismijava, svejedno bio uvjeren u ono što govori ili ne, jedan je. Takav je nevjernik u Veličanstvenog Allaha zato što je nemoguće da se spoji

[36] Onaj koji laže kako bi nasmijao ljude prekoren je. Bilježe Imam Ahmed (5/2, 5, 7), Ebu-Davud (4990), Tirmizi (2315) i Nesa'i u "Kubra" (11126) od Behza b. Hakima, on od svoga oca, a on od djeda, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: **"Teško onom koji govori, pa laže kako bi nasmijao ljude! Teško njemu! Teško njemu!"**

ismijavanje zajedno s vjerovanjem u Allaha, 'azze ve dželle. Nemoguće je da čovjek bude vjernik, a da se ismijava i izruguje Allahu, Njegovom Poslaniku ili vjeri. Uzvišeni Allah zato kaže: **"Ne ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon što ste bili vjernici."** Ali, ismijavanje s uvjerenjem je, bez sumnje, veće nevjerstvo od ismijavanja bez uvjerenja.

Ebul-Abbas Ibn-Tejmijje, rahimehullah, rekao je: "Onaj ko potvrđuje Allahovu jednoću u božanstvenosti i priznaje poslanstvo Njegovom robu i Poslaniku, zatim to uvjerenje ne poprati obaveznim veličanjem i uvažavanjem, koje biva u srcu, a njegovi se tragovi ispoljavaju na organima, već, naprotiv, to uvjerenje poprati omalovažavanjem, izigravanjem i izrugivanjem, riječima ili djelom, prisustvo tog uvjerenja je u tom slučaju kao i njegovo odsustvo. Ti postupci čine to uvjerenje neispravnim i uništavaju svaku njegovu korist i dobrotu. Vjerska uvjerenja čiste dušu i popravljaju je, pa kada to ne rade, onda je to zato što se nisu staložila u srcu i nisu postala stalna osobina duše.

Ako znanje o obaveznom vjerovanju ne bude stalna osobina srca, od njega neće biti koristi. To znanje tada ima isti status kao došaptavanje i razmišljanje. Spas ne biva osim sa čvrstim uvjerenjem u srcu, pa makar ga bila trunka, kad je u pitanju odnos između njega i Allaha, dok se u vanjštini nad njim sprovode propisi koji su vezani za njegove riječi i djela.

Cilj u ovoj napomeni je da ismijavanje i omalovažavanje srcem poništava vjerovanje koje se nalazi u tom srcu, zato što su te dvije stvari suprotne. Isto tako i ismijavanje u vanjštini, jezikom, poništava vjerovanje koje je na jeziku u vanjštini, tj. ismijavanje i izrugivanje koje se desi s namjerom u srcu za sobom povlači nevjerstvo i u vanjštini i u unutrašnjosti. Ovo je pravac i shvatanje fakiha (učenjaka) svih mezheba i drugih učenjaka od ehli-sunneta vel-džema'ata."[37]

TREĆE STANJE: Da se ismijavanje desi nehotično i nenamjerno. Kao kada čovjek želi reći nešto što ne upućuje na ismijavanje, pa ga pretekne jezik i kaže nešto drugo što upućuje na ismijavanje, pogriješivši i nenamjerno. Za ovo čovjek neće biti odgovoran niti je griješan.

Dokaz za to jeste predaja koju je zabilježio Muslim (2747) putem Ishaka b. Abdullaha b. Ebi-Talhe, a on od Enesa b. Malika, radijallahu anhu, da je rekao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: **"Doista, Allah se više obraduje pokajanju Svoga roba nego što bi to učinio neko od vas kad bi putovao na devi kroz pustinju i izgubio je, a na njoj mu sva hrana i voda, pa je dugo traži i, izgubivši svaku nadu da će je naći, legao u hlad drveta da se odmori, pa odjednom ugleda svoju devu kako stoji u neposrednoj blizini, te odmah skoči i uhvati je i od silne**

[37] *Sarimul-meslul*, str. 369.

radosti uzvikne: 'O, Allahu, ti si moj rob, a ja sam Tvoj Gospodar', pogriješivši od silne radosti."

Vidimo da ovaj čovjek nije bio kažnjen niti prekoren zato što nije imao cilj izreći ovu rečenicu, već ga je jezik pretekao nehotice.

VRSTE ISMIJAVANJA

Ismijavanje i izrugivanje vjeri dijeli se na dvije vrste:

PRVA: Jasno i nedvosmisleno ismijavanje, koje biva riječima, kao što se desilo s onima o kojima nas je Uzvišeni Allah obavijestio.

DRUGA: Nejasno i dvosmisleno ismijavanje, koje većinom biva nekim postupkom, kao da isplazi jezik s ciljem izrugivanja i omalovažavanja kad se u njegovom prisustvu spomene Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem ili da pomjeri obrve želeći umanjiti njegov, sallallahu alejhi ve sellem, stepen. Ovo je dvosmisleno ismijavanje.

Nekada se može se desiti da ismijavanje u djelima bude jasno i nedvosmisleno, kao kad bi čovjek napravio neki pokret rukom (išaret) otvoreno s ciljem izrugivanja, a Uzvišeni Allah najbolje zna.

PROPIS ONOGA KOJI PRISUSTVUJE ISMIJAVANJU

Ovdje postoje tri stanja:

PRVO: Da se suprotstavi onome ko se ismijava. Ovaj je uradio ono što mu je naređeno.

DRUGO: Da ustane, napusti sijelo i ne sjedi s onim koji se ismijava. Takav je postupio po Allahovim, dželle šanuhu, riječima: **"Kad vidiš one koji se riječima Našim rugaju, neka si daleko od njih sve dok na drugi razgovor ne pređu."**

TREĆE: Da prisustvuje ismijavanju i šuti. Ne negira niti se suprotstavlja, a zna kakav je propis za to. Ovakav je, da nas Allah sačuva, nevjernik po tekstu Plemenitog Kur'ana.

Allah, Uzvišeni, rekao je: **"On vam je već u Knjizi objavio: kad čujete da Allahove riječi poriču i da im se izruguju, ne sjedite s onima koji to čine dok ne stupe u drugi razgovor, inače, bit ćete kao i oni."**[38]

Njegove, dželle šanuhu, riječi: **"...inače, bit ćete kao i oni"** upućuju na to da je nevjernik, da nas Allah sačuva.

Također, ono što upućuje na taj propis jesu Allahove, dželle šanuhu, riječi: **"Reci: 'A zar da se s Allahom, riječima Njegovim i Poslanikom Njegovim ismijavate?! Ne**

[38] Prijevod značenja, *En-Nisa*, 140.

ispričavajte se! Doista ste postali nevjernici nakon što ste bili vjernici.'" Onaj koji se ismijavao bio je jedan među njima, a u nekim se predajama spominje da su ih bila trojica, a Uzvišeni Allah kaže: **"Ako nekima od vas i oprostimo, druge ćemo kazniti zato što su bili nepokornici."**[39]

[39] Tj. sve ih je obuhvatio grijehom.

PRIMJERI ISMIJAVANJA S VJEROM

Obaveza svakog čovjeka je da veliča svoga Gospodara, 'azze ve dželle, i da poštuje Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem poštivanjem koje samo njemu dolikuje i da, također, poštuje vjeru koju je objavio i propisao Uzvišeni Allah.

Ismijavanje s Allahom, Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, i vjerom poništava obavezno uvažavanje i veličanje istog, kao što smo prethodno pojasnili. Opet vidimo da je izrugivanje mnogo rašireno među ljudima danas. Neki od ljudi izgovaraju riječi koje u sebi sadrže ismijavanje i ne pridaju im nikakve pažnje. Oni nisu svjesni da zbog samo jedne riječi mogu počiniti nevjerstvo.

Neki od primjera ismijavanja i izrugivanja:

Abdullah, sin Imama Ahmeda, rahimehullah, rekao je: "Upitao sam oca o osobi koja kaže nekome: 'O, sine tog i tog, i ti i onaj ko te stvorio', pa je moj otac odgovorio: 'Taj je čovjek otpadnik od islama!' Upitao sam: 'Zaslužuje li da mu se sabljom udari po vratu?' 'Da! Sabljom će mu se udariti po vratu!' – odgovori. "[40]

[40] *Mesa'ilu Ahmed bi rivajeti Abdillah*, str. 431.

Šejh Ali El-Kari, rahimehullah, rekao je: "U djelu *El-Muhit* spominje se sljedeće: ako bi neko sjeo na uzvišeno mjesto, a drugi mu postavljali šerijatska pitanja, s ciljem izrugivanja, i radi toga se smijali; svi bi postali nevjernici zbog omalovažavanja šerijata."[41]

U djelu *Ez-Zahirije* spominju se sljedeći primjeri izrugivanja: "Ako bi neko rekao za osobu da je manja od sure *Kevser* počinio bi nevjerstvo zato što se tim činom izrugivao suri. Također, ako bi rekao onome koji bolesniku na samrti uči suru *Ja-sin*: 'Stavljaš je kao zalogaje u usta mrtvaca', počinio bi nevjerstvo zato što je omalovažio suru."[42]

Od savremenih primjera ismijavanja s islamskim vjerovanjem jeste članak koji je objavio časopis *"El-Enba"*[43], u kojem je prikazana slika skupine polugolih glumaca koji su zajedno, stiješnjeni, ušli u bure. Iznad slike je velikim slovima napisan naslov "Proživljeni u buretu!", a ispod slike komentar na kraju kojeg stoji: "Općenito, ovo je takmičenje divno i zabavno. Slično je Danu proživljenja."[44]

Sličan tome je slučaj koji se desio na jednom od univerziteta u regiji Perzijskog zaljeva. Dvije studentice,

[41] Vidi: *El-istihzau bid-din*, Ahmed El-Kureši, str. 492.

[42] Vidi: Isto, str. 410.

[43] *Medželletul-mudžteme'a*, br. 496, str. 7; 3. 10. 1400. h. g.

[44] Vidi: *El-istihzau bid-din*, str. 322.

koje se pripisuju jednoj od demokratskih partija, obukle su hidžab, nikab i abaju i tako ušle u kafeteriju na Ekonomskom fakultetu. Počele su povišenim glasom razgovarati s nekoliko studenata, privlačeći pažnju drugima, a zatim su otkrile svoje potkoljenice i druge dijelove tijela. To odvratno djelo uradile su javno, pred svim studentima. Nakon toga su skinule hidžab u potpunosti i izašle pred muškarce u farmericama, bez imalo stida, želeći upotpuniti svoje ismijavanje s islamskim pokrivanjem.[45]

Jednom prilikom neki mi je čovjek spomenuo skupinu ljudi koji su se okupili radi objeda. Kad je jelo bilo stavljeno na trpezu, prekinuli su s razgovorom i pozabavili se hranom. Tada je jedan od prisutnih, da nas Allah sačuva, rekao: **"...i pred Milostivim će se glasovi stišati i ti ćeš samo šapat čuti."**[46] Ovo je očito izrugivanje i ismijavanje. Glasovi će se stišati radi Milostivog, a ne radi hrane.

Primjer toga je i osoba koja je vidjela čovjeka s puštenom bradom i potkraćenim brkovima, pa mu je rekla: "Kad si već takav, zašto onda ne obriješ i obrve?" Ovo je, da nas Allah sačuva, također izrugivanje.

[45] Vidi: *El-istihzau bid-din*, str. 326-325, *Medželletul-mudžteme'a*, br. 618; 13. 7. 1403. h. g.

[46] Prijevod značenja, *Ta-ha*, 108.

Mnogi ljudi, kad vide nekoga da je potkratio odjeću (nogavice), pokazuju prema njemu rukom, izrugujući se. Drugi se ismijavaju s bradom ili hidžabom ili naređivanjem na dobro (da'vom) ili namazom ili hadždžom. Šta tek reći za one čiji govor jasno upućuje na izrugivanje i omalovažavanje, da nas Allah sačuva?

Musliman je obavezan biti na oprezu, dobro se paziti i kloniti se ovakvih i sličnih postupaka. Ujedno neka opominje i upozorava svoju braću po vjeri kako bi se i oni spasili.

Također, neka se svako dobro pripazi sijela i skupova na kojima se dešavaju neki od vidova izrugivanja i ismijavanja s Allahom ili Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a prethodno smo spomenuli kakav propis važi za onoga koji sjedi zajedno s takvima.

OPASNOST IZIGRAVANJA ALLAHOVIM AJETIMA I PROPISIMA

Od veoma opasnih pojava, koje su usko vezane za ovu temu, jest izigravanje Allahovim, dželle šanuhu, ajetima i polemiziranje o njima suprotno istini. Neki polemiziraju o ajetima dozvoljavajući ono što je Allah zabranio i zabranjujući ono što je On dozvolio ili, pak, tumačeći i usmjeravajući ajete suprotno njihovom značenju i suprotno onome radi čega su objavljeni.

Neki od primjera:

Pojedini ljudi govore za nogometaše da su borci na Allahovom putu i citiraju im Allahove, dželle šanuhu, riječi: **"...ako Allaha pomognete, i On će vama pomoći"**[47] i slično. Usmjeravaju kur'anske ajete kao da se odnose na one koji igraju nogomet. Ovo je, bez sumnje, nepravedno i lažno polemiziranje o Allahovim ajetima.

Primjer sličan prethodnom jeste čovjek koji želi pokrenuti neki projekat ili otvoriti određenu prostoriju, pa neki uče Allahove, dželle šanuhu, riječi: **"Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu.**[48]**"**[49] Ovo je, također, opasna stvar, pogotovo ako je ta prostorija otvorena radi zabranjenih stvari ili djela kojima se beskorisno troši vrijeme. Ovdje se ovaj plemeniti ajet, koji je objavljen kao nagovještaj osvojenja Mekke i pobjede Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, usmjerava kao da se odnosi na jedno takvo djelo.

Neki ljudi koriste kur'anske ajete kao svakodnevni govor. Npr., kad ga neka osoba priupita: "Koliko je sati?", On, da nas Allah sačuva, odgovori: **"...a Sat** (tj. Smak svijeta) **užasniji je i gorči."**[50]

Ili, kada dođe kući, svojoj porodici, kaže im: **"Daj nam užinu našu jer smo se od ovog našeg putovanja umorili."**[51] Ovo je jedan vid nepridavanja svetosti Kur'anu.

Ako bi čovjek citirao ajete ili hadise, dokazujući ono što se slaže s njihovim značenjem, u tome nema smetnje i to je ispravno.

Bilježi Buhari (371) da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao na dan Hajbera: **"Allahu ekber! Upropašten je Hajber! Doista, kad stignemo do njihovog dvorišta, '...zlo će jutro osvanuti onima koji su bili opomenuti!'**[52]**"** To je tekao tri puta.

[47] Prijevod značenja, *Muhammed*, 7.

[48] Ar. *feth* znači *pobjeda*, *otvorenje*, *osvajanje* i sl. (op. prev.)

[49] Prijevod značenja, *El-Feth*, 1.

[50] Prijevod značenja, *El-Kamer*, 46.

[51] Prijevod značenja, *El-Kehf*, 62.

[52] Prijevod značenja, *Es-Saffat*, 177.

Ovo je istina jer, doista, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kad stigne do njihovih dvorišta, užasno će jutro biti onima koji su bili opomenuti.

Allah, dželle šanuhu, najbolje zna i neka je salavat i selam na našeg vjerovjesnika Muhammeda, na njegovu časnu porodicu, ashabe i tabi'ine.[53]

---

[53] Od najboljih djela koja su napisana na ovu temu jest ***El-istihzau bid-dini ahkamuhu ve asaruhu*** od Ahmeda b. Muhammeda b. Hasina El-Kurešija. Autor je doista korisno i stručno obradio datu tematiku, da ga Allah, dželle ša'nuhu, obilato nagradi i podari mu bereket. Lično sam se okoristio o njega u određenim oblastima prilikom pisanja ove kratke poslanice.